

Stage, waar lesgeven tot leven komt

Studenten ervaren het studeren aan de Calo vaak als prettig. De sfeer wordt ervaren als fijn, ze maken onderdeel uit van een klas, vormen met elkaar zo'n groep, bewegen veel samen en leren elkaar daarin ook bewegend kennen, zijn op elkaar aangewezen in dat bewegen, moeten afstemmen op en met elkaar en ervaren een gezamenlijkheid waaraan nauwelijks te ontkomen is. Het is de studenten doorgaans veel waard. En ons als opleiders absoluut ook. Toch zijn we uiteindelijk opleiders en leiden we studenten op om collega te worden. En om een startbekwame professional te worden moet je simpelweg veel oefenen. De perfecte 'oefentuinen' daarvoor zijn de stageplekken. | Alexander Nagelhout

De plek van stage binnen het studieprogramma

Als je uitzoomt is de stage datgene waar het om draait, waarbij al het andere in feite ondersteunend is. Uiteindelijk draait alles om wat de student doet, ervaart en ontwikkelt in de praktijk. De stage is dé plek waar de student echte praktijkervaring opdoet, werkt aan echte opdrachten en verantwoordelijkheden, feedback krijgt van stagebegeleiders, gedrag, vaardigheden en kennis toepast en zicht krijgt op de beroepsidentiteit. De stage is niet 'erbij', maar is het middelpunt.

Afhankelijk van het leerjaar en de periode in het jaar komen studenten op verschillende dagen naar de opleiding. Op deze dagen worden ondersteunende theorie- en praktijkvakken aangeboden, die nadrukkelijk gerelateerd zijn aan de stagecontext waar de studenten op dat moment stagelopen. Achterliggende gedachte hierbij is, dat de stageplek het leren en studeren van de Calo-student

betekenisvol, zinnig, uitdagend en interessant maakt. Zo zijn het eerste en tweede leerjaar momenteel opgebouwd rond het basisonderwijs, het derde leerjaar rond het voortgezet onderwijs, met overigens ook een uitstapje naar het speciaal onderwijs. In het vierde jaar vervolgens kiezen studenten een context waarin ze hun eindstage willen lopen.

Samenspel tussen spelers in de oefentuin

De student

Op de Calo werken we met een opleidingsmodel, zie figuur 1.

Studenten worden op basis van realistische stage-ervaringen geconfronteerd met persoonlijke en concrete leervragen. Op dagen dat de student op de opleiding is, wordt de student geprikkeld op zoek te gaan naar aanvullende kennis en vaardigheden, die hem worden aangereikt vanuit de verschillende vakken en modules. Er zijn verschillende opdrachten waarmee de studenten aan

de slag moeten. De opdrachten hebben doorgaans een pedagogische, methodische of didactische (achter)grond. De opgedane kennis is helpend om gericht(er) te kunnen voorbereiden op komende ervaringen.

De werkveldbegeleider

De rol van de begeleider is niet eenduidig. Begeleiden is een breed begrip. Grosso modo gaan we uit van de volgende rollen, waarbij de leerlijnen/stadia verwijzen naar het opleidingsmodel (zie de volgende pagina).

Uiteraard kunnen eerder genoemde specifieke opdrachten van de student uitstekend als input gelden voor de werkveldbegeleiding, die de werkveldbegeleider verzorgt.

Afhankelijk van de stage, van het niveau waar het naartoe moet, van het niveau wat de student op dat moment laat zien, probeert de begeleider zo goed mogelijk te monitoren wat er wanneer nodig is voor de student op dat moment. Het heeft weinig zin om een student van een zwarte piste te sturen, als diegene zich nog maar net redt op een blauwe piste. Maatwerk is het devies. Verondersteld mag worden dat de begeleider het vergezicht kent, weet waar het naartoe moet op methodisch, didactisch en pedagogisch niveau. Dit staat uiteraard beschreven in een handleiding behorend bij de stage en het is dan ook zaak om de student handvatten te bieden en die lijn te bewaken. Natuurlijk heeft de student hierin ook een rol, er zal samen op weg moeten worden gegaan.

Hieronder zijn de stages overzichtelijk weergegeven.

Leerjaar	Type stage	Opmerking	Aantal stagiairs
1	Basisonderwijs	Eind okt - eind mei	4/5
2	Basisonderwijs	Jaarstage	3
3	Lintstage voortgezet onderwijs	Jaarstage	2
3	Speciaal onderwijs	1 periode van 6 weken, type so naar keuze	1
4	Eindstage	Context naar keuze	1

Opleidingsmodel

Leerlijn/stage	Rol van de werkveldbegeleider
Stage	Coach
Reflectie	Supervisor
Verdieping & training	Expert
Loopbaan	Assessor

De Calo-opleider

De opleider is studiebegeleider van de student die stageloopt en verzorgt de inhoud van de stage-gerelateerde modules. Die lessen staan niet geheel op zichzelf. In thematiek is er een rode draad, maar het didactisch practicum bijvoorbeeld is juist ook een plek om datgene te thematiseren waar vanuit de stagebezoeken generiek aandacht voor nodig lijkt. De bezoeken helpen de opleider zo om, in combinatie met de lessen die gegeven worden, een adequate procesbegeleiding te bieden. Deze is nauw verbonden met hun functioneren en dus ontwikkeling binnen de stage. Intervisie en reflectie krijgen ook hun plek in geroosterde uren met de eigen klas, gegeven door de studiebegeleider van de groep.

Rol van de opleider is ook om de student in de kritische beroepssituatie te zien, oftewel op stagebezoek te gaan. Het aantal bezoeken hangt af van de lengte van de stage. Daarbij is het soms mogelijk dat er een extra bezoek nodig blijkt, in het geval een stage bijvoorbeeld (nog) niet als voldoende wordt aangemerkt. De bezoeken hebben ook als functie om contacten met het werkveld intensief te onderhouden waardoor er samenwerking en afstemming kan plaatsvinden.

Opleidings scholen

In de vo-stage van het derde en vierde jaar werkt de Calo met opleidings scholen. Zij krijgen een bepaald budget voor elke student die ze begeleiden.

Daarvoor moeten de studenten een bepaald programma volgen die de stageschool aanbiedt. Deze is voor alle studenten van alle opleidingen hetzelfde. Wij als Calo verschillen van de andere opleidingen als het gaat om de intentie van het 'binnen een bepaalde opleidings school blijven gedurende de gehele opleiding'. Onze studenten moeten in zowel het basisonderwijs als het voortgezet onderwijs als het speciaal onderwijs stagelopen. Daarbij kunnen ze in het 4e jaar kiezen voor het mbo. Dit is niet binnen alle opleidingsscholen mogelijk.

Contact vanuit de alo met de stageschool

Het stagebureau is in contact met de schoolopleiders of de werkveldbegeleiders. Dit start met de werving in april. Er is daarna contact over de plaatsingen, benodigde documenten en de tussentijdse- en eindbeoordelingen. De Calo-opleider, tevens mentor, bezoekt de student. Kern bij de bezoeken is dat er een formatieve dan wel summatieve niveaubepaling plaatsvindt.

Beoordeling en waardering van de stage

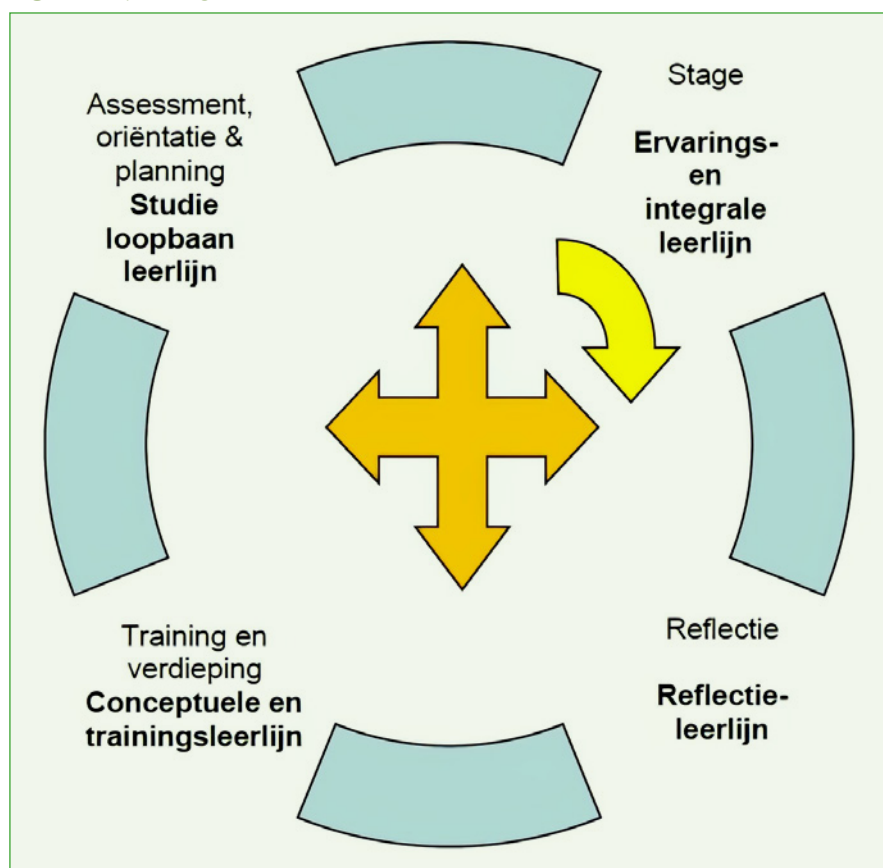
Als er sprake is van meerdere bezoeken in een stagetraject, wordt er tijdens een eerste bezoek (meer) formatief beoordeeld. Kernvragen kunnen zijn: is de student goed geland? Zijn de afspraken tot nu toe nagekomen? Wat is de kwaliteit van de lesvoorbereiding? Hoe maken de studenten contact? Wat is de huidige indruk qua lesgeven? Staat er al een 'echte gymjuf of gymmeester' in attitude voor de klas? Is iemand eigenaar van de les?

Voor summatief geldt: in alle gevallen vindt deze beoordeling in principe in samenspraak plaats. Calo én werkveldbegeleiders dragen immers de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opleiden van een kwalitatief goede leraar LO. De Calo-opleidingsdocent is uiteindelijk verantwoordelijk voor de definitieve beoordeling

LIO-stage

In het construct van de Calo kunnen er geen LIO-stages worden gelopen, want voor een LIO-stage dient een student zoveel uren te maken in een schooljaar dat gelijk staat aan een

Figuur 1 Opleidingsmodel van de Calo

fulltime dienstverband van vijf maanden. Daarnaast moet de student bij aanvang van de LiO-stage voldoen aan de drempel van 180 studiepunten (EC). Kortom het past niet (meer) binnen ons opleidingsconstruct en vandaar dat we alleen nog maar werken met begeleide eindstages.

Eindstage onder de loep

De eindstage is bedoeld als afsluiting van het lesgevend deel van de opleiding (de stagelijn) en tevens als overgang van de studie naar het werkveld. De student heeft de status van stagiair. Dit betekent dat de begeleidende stagecoach de supervisie en de verantwoordelijkheid heeft over de, tijdens de stage, verzorgde lessen. Het is een

begeleide eindstage, waarbij de stagecoach tijdens de lessen aanwezig is. Op grond van de ervaringen die de student opgedaan heeft tijdens zijn voorgaande stages in het basisonderwijs (in de propedeuse en leerjaar 2), het voortgezet onderwijs en een oriënterende stage in het speciaal onderwijs (die beide plaatsvonden in het derde leerjaar van de opleiding), kan de student bij de aanvang van het vierde jaar een keuze maken uit één van deze vier onderwijstypen binnen het brede werkveld van de LO.

Onze vierdejaars studenten lopen gedurende het eerste semester van het jaar drie dagen per week hun eindstage gedurende (minimaal) 18 weken. Dat

betekent dat de eindstage direct vanaf de eerste lesweek start en doorloopt tot einde eerste semester. Tijdens deze dagen is het de bedoeling dat een student minimaal 12 uren (van minimaal 45 minuten) lesgeeft (dus in het geval van blokken van 70 minuten betekent dat minimaal 8 blokken lesgeven). Daarnaast zal de student ook voor minimaal 56 uur niet-lesgebonden taken (mesotaken) moeten uitvoeren.

Een veranderend curriculum

De LO-opleiding van de Calo actualiseert momenteel het curriculum door onder andere de invloeden van het nog te verschijnen Landelijke Opleidingsprofiel Leraar van de eerste graad in Lichamelijke Opvoeding én de (ruimere) mogelijkheden die zijn ontstaan ten aanzien van de inrichting van beroepsruimte en vrije ruimte in het LO-curriculum. Er wordt momenteel verkend welke mogelijkheden er zijn ten aanzien van de inrichting van de vrije ruimte in het curriculum (plaats en omvang) in relatie tot de stageleerlijn (van propedeuse tot het vierde leerjaar). Opleidingsdidactische uitgangspunten (kernwaarden voor het curriculum) zijn leidend bij deze verkenning. Hoe de stageleerlijn er gaat uitzien is nu nog niet exact te zeggen, maar er volgen bijstellingen.

Tenslotte, de afgestudeerde LO-er stroomt een breed werkveld in: hij is als eerstegraadsleraar bevoegd om te werken in het basisonderwijs, het speciaal onderwijs, het voortgezet (speciaal) onderwijs, het mbo en het hoger onderwijs. Op de Calo geven we handen en voeten aan het voorbereiden op deze ongedeelde bevoegdheid door stages in meerdere contexten aan te bieden (primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs, zwemstage, kleuterstage). ●

Contact

a.nagelhout@windesheim.nl

Alexander Nagelhout is opleidingsdocent aan de Calo te Zwolle

Foto

Anita Riemersma

Kernwoorden

stage, oefentuin, maatwerk, begeleiden, samenspel